

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

**ДАЙДЖЕСТ
УКРАЇНЬКОЇ ГЕЛЬСІНЬСЬКОЇ СПІЛКИ З ПРАВ ЛЮДИНИ (УГСПЛ)
ВИПУСК № 7(49), ПРОГРАМА USAID «ПРАВА ЛЮДИНИ В ДІЇ»**

Квітень 2019

ЗМІСТ

Реалізовані в рамках Програми USAID заходи	2
Моніторинг, аналітика та адвокатування прав людини	2
Стратегічний судовий захист	4
Безоплатна правова допомога	4
Просування прав людини та навчання в сфері їх захисту	6
Головні новини в сфері прав людини	7

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

РЕАЛІЗОВАНІ В РАМКАХ ПРОГРАМИ ЗАХОДИ

МОНІТОРИНГ, АНАЛІТИКА ТА АДВОКАТУВАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ

Програма продовжує працювати на захист людей, чиє здоров'я похитнулось внаслідок збройного конфлікту

- Експерт Програми Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) «Права людини в дії», яку виконує Українська Гельсінська спілка з прав людини (УГСПЛ), [відвідав](#) міста Краматорськ та Слов'янськ¹ аби презентувати аналітичний звіт «[Реабілітація жертв конфлікту](#)». Метою було не тільки в черговий раз привернути увагу до питання реабілітації людей, що втратили здоров'я внаслідок збройного конфлікту, але також обговорити важливість формулювання рекомендацій для регіональних та місцевих органів влади для забезпечення належного рівня захисту постраждалих.
- Допомагає Програма й окремим громадянам, аби довести, що люди набули інвалідності внаслідок бойових дій та заслуговують на належну соціальну підтримку. Ось одна з таких історій: Віталій з Краматорська, навіть маючи всі необхідні документи, з 2018 року не може пов'язати свою інвалідність з конфліктом, тож наші юристи [готуватимуть](#)² позов до суду.

В пошуках механізму звільнення українських заручників Кремля та дотримання їх прав

Програма продовжує впроваджувати заходи в рамках адвокаційної кампанії, що спрямована на захист прав полонених:

- [Сайд-івент на тему санкційної політики України проти порушників прав людини](#)
11 квітня було [організовано сайд-івент](#)³ «Чи можливе прийняття Глобального Акту Сенцова? Стратегія України щоб ускладнити життя порушників прав людини» в рамках Київського безпекового форуму. Захід стосувався запровадження особистих санкцій як одного з ключових засобів реагування західних країн на агресію Росії проти України та ворожих дій проти ЄС і США.
- [Візит до Германії з метою адвокатування питання захисту бранців Кремля](#)
Наша експертка з адвокації [відвідала](#) показ документального фільму «Заручники Путіна», а також була присутня на зустрічах з німецькими депутатами, активістами та представниками ЗМІ⁴. Головне питання стосувалось відсутності переговорної платформи для звільнення кримчан та інших громадян України, яких утримують на території РФ.
Пізніше вона також надала [інтерв'ю](#) на цю тему каналу Espresso TV.
- [Серія тематичних ознайомчих публікацій](#)⁵

¹ Як продовження туру східними містами, перша частина якого охоплювала Маріуполь, Покровськ, Торезьк та Суми.

² Дотичне [посилання](#) на Фейсбук.

³ Дотичне [посилання](#) на Фейсбук.

⁴ Дотичне [посилання](#) на Фейсбук.

⁵ Підготовлена сумісно з громадськими організаціями «Медійна ініціатива за права людини» та «Euromaidan Press».

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

Продовжуємо розповідати про міжнародну практику звільнення заручників Кремля. Цього разу – про [фактор зміни політичних обставин](#), про [фактор історичного моменту](#) та про [фактор особливостей культури або регіону](#).

Участь в з'їзді організацій, діяльність яких пов'язана з мінімізацією наслідків збройного конфлікту на сході України

Наші представники [взяли участь](#) у координаційній зустрічі з питань гуманітарної допомоги та розвитку, яка пройшла у Слов'янську Донецької області та зібрала міжнародні, громадські організації та програми, що впроваджуються за підтримки USAID.

Контроль за виконанням Закону № 2505-VIII «Про правовий статус осіб, зниклих безвісти»

Представники УГСПЛ/Програми [приєднались](#) до засідання Комітету Верховної Ради з питань прав людини, порядок денного якого був присвячений обговоренню виконання Урядом України зазначеного закону. На жаль, Кабінет Міністрів так і не спромігся надати пояснення, чому закон виконується надзвичайно повільно. Нагадаємо, що раніше Комітет оприлюднив [відкрите звернення](#) до Уряду України, в якому закликав прискорити процес.

Інші новини УГСПЛ у цьому напрямку

- **Участь в міжнародній науково-практичній конференції «Деокупація і реінтеграція інформаційного простору Криму»**

Учасники обговорили наслідки порушення Росією міжнародного права та суверенних прав України у сфері зв'язку і мовлення на тимчасово окупованій території, питання забезпечення прав і свобод громадян в Криму та протидії інформаційній блокаді та цензурі. За результатами буде підготовлено рекомендації органам влади України.

- **Онлайн-кампанія проти намірів Росії скасувати санкції в Раді Європи**

УГСПЛ [приєдналась](#) (*посилання англійською*) до кампанії, що спрямована на збереження санкцій проти РФ, які були накладені у відповідь на військову агресію на Донбасі та окупацію Криму (*дотичний [пост у Фейсбуці](#)*). Кампанію запустили перед [голосуванням](#) ПАРЄ щодо відповідної резолюції.

- **Виконавчий директор УГСПЛ відвідав зустріч представників українського громадянського суспільства з членами Конгресу США**

Учасники [обговорили](#) парламентську реформу, антикорупційні ініціативи, права людини та важливу роль громадянського суспільства в розбудові демократії в Україні.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

СТРАТЕГІЧНИЙ СУДОВИЙ ЗАХИСТ

Метою програми USAID «Права людини в дії» в цьому напрямку є підтримка на національному і міжнародному рівнях стратегічних судових справ для захисту суспільних інтересів⁶, а також їх широке висвітлення серед професійної спільноти та громадськості. Загальна кількість стратегічних справ, підтриманих Центром стратегічних справ (ЦСС) УГСПЛ в рамках програми, складає 251.

Інші новини УГСПЛ у цьому напрямку

- Подано другу скаргу до Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) щодо незаконного переміщення заявника з території України (Крим) на територію Росії (Омск). Оскільки окупаційна влада перемістила його примусово та без згоди, це підіймає питання про порушення зобов'язань РФ за Конвенцією про захист прав людини та Женевською конвенцією (IV) про захист цивільного населення під час війни.
- Правозахисники, включаючи УГСПЛ, [передали до ЄСПЛ](#) докази незаконного захоплення трьох цивільних осіб, які утримувалися у Слов'янську і були піддані катуванню в період квітня-липня 2014 року, а також причетності Кремля власне до окупації міста. Одним із ключових питань, яке має вирішити ЄСПЛ є те, чи мала Росія юрисдикцію над територією Слов'янська у зазначений період.

БЕЗОПЛАТНА ПРАВОВА ДОПОМОГА

[Мережа громадських приймалень УГСПЛ](#) продовжує надання безоплатної правової допомоги (в т.ч. у формі виїзних засідань у віддалених районах), проведення інформаційно-просвітницьких заходів в сфері прав людини, а також документування воєнних злочинів та порушень прав людини, пов'язаних з конфліктом. USAID в рамках програми «Права людини в дії» підтримує діяльність громадських приймалень (ГП) в м. Слов'янську, [Торецьку](#), [Маріуполі](#), Краматорську, [Покровську](#), [Сумах](#) та Дніпрі, які надають допомогу постраждалому від конфлікту населенню, Київську [об'єднану приймальню](#) з питань Криму та Донбасу, а також спеціалізовану приймальню з кримських справ у Херсоні.

Підвищення обізнаності громадян з питань захисту їх прав

- ГП у Маріуполі пропонує [публікацію](#) щодо особливостей розірвання шлюбу ВПО.

---

⁶ Найпотужніший інструмент захисту прав людини; ведуться в інтересах громадянина чи групи громадян з метою досягнення системних змін в правовій сфері на благо суспільства та використовується з метою створення судової практики (прецедентів).

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

- Сумська приймальня підготувала [матеріал](#) про зміни при оформленні електронних дозволів для переміщення через лінію зіткнення у межах Луганської та Донецької областей, які з 28 березня оформлюються на безстроковий термін.
- Протягом останніх місяців всі ГП приймали участь в мережевій інформаційній кампанії щодо роз'яснення особливостей реалізації ВПО своїх виборчих прав під час президентських виборів. [Ось](#), наприклад, одна з таких публікацій від дніпровської приймальні.
- Чи можна отримати правовий захист за тисячі кілометрів від України, включаючи відшкодування моральної та матеріальної шкоди? Хто відповідає за зруйноване майно під час військової агресії, покалічене здоров'я та довгі місяці у полоні? – про це і не тільки юристи ГП у Дніпрі [говорили](#) з майбутніми юристами-міжнародниками.
- Знову розповідаємо про перехідне правосуддя: (1) дніпровська приймальня [провела](#) семінар-практикум для працівників філії Центру пробації у Дніпропетровській області за темою «Суспільна безпека в умовах перехідного правосуддя та дотримання прав людини на прикладі інституту пробації»; (2) покровська приймальня [організувала](#) тематичний тренінг для школярів.
- ГП у Сумах [підготувала](#) публікацію до Міжнародного дня просвіти з питань мінної небезпеки і допомоги в діяльності, пов'язаної з розмінуванням.

Проведено тематичні тренінги для представників громадських приймалень

- Програма [підготувала](#) представників ГП до дій в якості регіональних документаторів, які зможуть здійснювати моніторингові візити самостійно або в партнерстві з Центром документування УГСПЛ, що діє за підтримки USAID. Зазначимо що документування порушень прав людини та воєнних злочинів має безпосередній вплив на вирішення конфліктів в усьому світі⁷.
- Ще один [тренінг](#) був присвячений вивченню особливостей зовнішніх комунікацій та розробці загальної комунікаційної стратегії ГП на 2019-2020 роки, яка б краще відповідала меті інформування громадськості про українську модель правосуддя перехідного періоду.

Надання допомоги постраждалим від конфлікту та окупації

- Дніпровська приймальня [виграла](#) суд у справі колишньої полоненої, якій компанія ДТЕК «Донецькобленерго» наразі повинна сплатити заробітну плату за весь час її перебування у неволі.
- Юристи місцевої ГП здійснили виїзд до Сумського геріатричного пансіонату для ветеранів війни та праці, де мешкають 11 ВПО поважного віку, з метою надання їм юридичних консультацій та з'ясування потреб цих людей для надання подальшої допомоги.
- Продовження історії із захистом мешканців модульного містечка для ВПО у Павлограді Дніпропетровської області: юристи ГП [провели робочу зустріч](#) з представниками виконкому Павлоградської міської ради, комунального підприємства, що обслуговує містечко та його

⁷ Нагадаємо, що документування правопорушень, пов'язаних зі збройним конфліктом, є невід'ємною частиною моделі перехідного правосуддя, яку розроблено Програмою USAID «Права людини в дії» (наразі оформлена у вигляді [законопроекту](#)) та яка здатна забезпечити комплексне подолання наслідків такого конфлікту. Про інші ж елементи цієї системи можна прочитати [тут](#).

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

мешканцями щоб знайти порозуміння та шляхи вирішення питань, пов'язаних із сплатою необґрунтованих комунальних боргів.

- Ще одна перемога над Пенсійним Фондом України: цього разу приймальні у м. Покровськ вдалось [відстояти](#) в суді право жінки-ВПО на отримання пенсійних виплат.
- ГП з міста Дніпро [допомогла](#) жінці-дантистці відстояти право на безпечні умови праці⁸.

ПРОСУВАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ТА НАВЧАННЯ В СФЕРІ ЇХ ЗАХИСТУ

УГСПЛ продовжує організацію навчальних заходів з прав людини, а також бере участь в розробці комплексної національної політики в галузі освіти у сфері прав людини. Ця діяльність здійснюється в рамках Всеукраїнської освітньої програми «[Розуміємо права людини](#)» (РПЛ)⁹, яка в даний час є єдиною неформальною системою освіти, що має матеріальну базу для своєї діяльності – Освітній дім прав людини в Чернігові (ОДПЛ-Чернігів).

Завершено викладання третього модулю курсу «Стандарти прав людини у практиці адвокатів та суддів»

5-7 квітня Програма [провела](#) третій семінар з тематики права на справедливий суд. Учасники вивчали міжнародні стандарти, критерії прийнятності, докази, отримані в результаті провокації злочину, а також дотримання гарантій щодо справедливого судового розгляду в заочних кримінальних процесах.

Також було розглянуто певні елементи міжнародного гуманітарного права, у тому числі

додаткові обмеження та обов'язки, що накладаються на держави в умовах збройного конфлікту та окупації. Запрошеним експертом цього разу став старший юрист секретаріату ЄСПЛ Василь Лукашевич.

⁸ Дотичне [посилання](#) на Фейсбук.

⁹ Заснована в 2007 році, програма спрямована на інкорпорування цінностей та принципів прав людини в систему формальної освіти, а також розвиток неформальної освіти прав людини, таким чином сприяючи культивуванню культури прав людини, зміцненню поваги до верховенства права в Україні, сприянню міжкультурному порозумінню та принципам мирного вирішення конфліктів. Наразі РПЛ нараховує понад 3 500 випускників зі всієї України.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

ГОЛОВНІ НОВИНИ В СФЕРІ ПРАВ ЛЮДИНИ

Президент Росії спрощує процес набуття громадянства Росії українцями з ОРДЛО

Указом від 20 квітня Путін полегшив отримання російських паспортів українцями з непідконтрольних Уряду України територій Донбасу. Він назвав це рішенням прийнятим з гуманітарних міркувань «на основі загальноновизнаних принципів і норм міжнародного права», метою якого є «захист прав людини і громадянина».

Уряд України розглядає ці дії як продовження агресії та втручання Росії у внутрішні справи незалежної держави, як серйозне порушення суверенітету, територіальної цілісності та єдності країни, а також нехтування Росією її зобов'язань в рамках Мінських угод.

УГСПЛ [засуджує](#) цей указ, оскільки він підриває зусилля, спрямовані на вирішення конфлікту в рамках Мінських угод. Ми також хотіли б звернути увагу на той факт, що Росія вже застосовувала подібну практику в Грузії у 2008 році перед початком збройної агресії з метою виправдання військового втручання.

ПАРЄ ухвалила резолюцію, яка залишає в силі санкції проти Росії

Парламентська Асамблея Ради Європи [ухвалила](#) резолюцію щодо «викликів ПАРЄ», що містить правки, які не дозволяють скасувати санкції проти Росії та дозволити їй повернутись до Асамблеї, поки вона не виконає своїх зобов'язань. В резолюції було запропоновано новий, більш складний, механізм запровадження санкцій, який би скасував існуючу процедуру. Проте, завдяки внесеним правкам, ухвалена резолюція зазначає, що нова процедура може бути додатком до існуючої.

Цей дайджест було розроблено завдяки щедрій підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках програми «Права людини в дії», яка виконується Українською Гельсінською спілкою з прав людини. Зміст публікації не обов'язково відображає погляди USAID або Уряду Сполучених Штатів Америки.

У світі, USAID є однією з провідних установ у сфері розвитку, яка виконує роль каталізатора цих процесів та допомагає досягати позитивних результатів. Діяльність USAID є проявом доброчинності американського народу, а також підтримує просування країн-отримувачів допомоги до самостійності та стійкості та сприяє забезпеченню національної безпеки та економічного добробуту США. Партнерські стосунки з Україною USAID підтримує з 1992 року; за цей час, загальна вартість допомоги, наданої Україні з боку Агентства, склала понад 3 млрд. доларів США. До поточних стратегічних пріоритетів діяльності USAID в Україні належать зміцнення демократії та механізмів досконалого врядування, сприяння економічному розвитку та енергетичній безпеці, вдосконалення систем охорони здоров'я та пом'якшення наслідків конфлікту у східних регіонах.

Для того, щоб отримати додаткову інформацію про діяльність USAID, просимо Вас звертатися до Відділу зв'язків з громадськістю Місії USAID в Україні за тел. (+38 044) 521-57-53. Також пропонуємо завітати на наш вебсайт: <http://www.usaid.gov/ukraine>, або на сторінку у Фейсбук: <https://www.facebook.com/USAIDUkraine>.

Програма USAID «Права людини в дії», контактна інформація:

Українська Гельсінська спілка з прав людини
вул. Фролівська, 3/34, Київ, Україна
тел.: +38 044 485 17 92, факс: +38 044 425 99 24
Електронна пошта: t.tsymbriivskyy@helsinki.org.ua
Веб-сайт: <http://helsinki.org.ua/>